T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/299
KARAR NO : 2022/572
KARAR TR : 31/10/2022

ÖZET: 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde öngörülen koşulları taşımayan BAŞVURUNUN, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca REDDİ gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : T. İ. A. Ş
Vekili : Av. G. D
Davalı
İdari Yargıda : Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı adına İzmir Tır Gümrük Müd.
Adli Yargıda : İzmir Tır Gümrük Müdürlüğü
Vekili : Av. N. E

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkil bankanın, dava dışı şirket lehine banka teminat mektubu verdiğini, şirketin muafiyet kapsamından çıkarılması ve tahakkuk eden alacağın şirketten tahsil edilememesi nedeniyle davacı bankadan tahsil yoluna gidildiğini oysa ödenen para cezasının teminat mektubu ile garanti edilen riskin kapsamı dışında olduğunu, teminat mektubunu makul bir sürede paraya çevirme olanağına sahip bulunan gümrük idaresinin teminatı paraya çevirme yoluna gitmemesinde bankaya herhangi bir kusur yüklenemeyeceği, bu nedenle tahsil edilen gecikme zammının iadesinin de gerektiğini ileri sürerek, ödenen iki kat para cezası ile gecikme faizinin Gümrük Kanunu'nun 211/2. fikrası uyarınca iadesi talebinin reddine ilişkin idari işlemin iptali ve ödenen tutarların iadesine karar verilmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. İzmir 1. Vergi Mahkemesi 05/04/2007 tarihli ve E.2006/671, K.2007/294 sayılı kararı ile, davanın kabulüne karar vermiştir. Karar davacı tarafından temyiz edilmiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir:

"...davacı bankanın D. U. F. S. ve Tic. A.Ş. adlı firma için verdiği teminat mektubunun anılan firma için kesilen 165.970,04 YTL iki kat para cezasını kapsayıp kapsamadığı ve Ege İhracatçı Birliklerince düzenlenen 28.01.2005 tarihli yazısı üzerine teminat mektubunun nakde çevrilmesi mümkün iken 10.10.2005 tarihinde nakde çevrilmesi nedeniyle arada geçen süre için 21.963,36 YTL gecikme zammı istenip istenemeyeceğin bu kapsamda 4458 sayılı yasanın 211/2 maddesi uyarınca geri verilip verilemeyeceği hususları oluşturmakta olup; davacı bankanın verdiği teminat mektubu incelendiğinde mektupta aynen 'D. U. F. S. ve Tic. A.Ş. adlı firma adına 25.04.2002 tarih ve IM000094 numara ile tescil ettirilen beyanname kapsamı eşyanın kanuni süre içinde gümrük kanunu ve yönetmeliğinde yazılı şartlara uygun olarak çıkarıldığı ispat edilmemiş bulunursa, bu eşya için gümrük vergisi ile sair vergi ve resimler, fon ve hazine hissesi olarak tahakkuk ettirilen 105.192,98.-YTL'nin gümrük idaresinin her zaman yapabileceği istek üzerine derhal ve herhangi bir itiraza ve hüküm istihsaline mahal kalmaksızın, teminat mektubunun bankaca verildiği tarih ile paraya çevrildiği tarih arasında geçen günlere ait kanuni faiz ve gecikme zamları ile birlikte ödenmesi' ibaresine yer verilmek suretiyle taahhüt edildiği görülmektedir.

Bu durumda davacı banka taahhüdünün toplam 105.192,98.-YTL. olduğu ve bu miktara teminat mektubunun bankaca verildiği tarih ile paraya çevrildiği tarih arasında geçen günlere ait kanuni faiz ve gecikme zamlarının uygulanabileceği anlaşılmakta olup iki katı ceza miktarı olan 165.970,04.-YTL.'nin taahhüt kapsamı dışında bulunduğu ve davalı bankaca sehven ödendiği anlaşıldığından anılan meblağın yukarıda yazılı kaldırma geri verme hükümleri uyarınca davacı bankaya iadesi gerekirken aksi yönde tesis edilen işlemde yasal isabet görülmemiştir.

Uyuşmazlığın 21.963,36.-YTL.'lik gecikme zammına ilişkin kısmına gelince;

Söz konusu meblağın Ege İhracatçı Birliklerince D. U. F. S. ve Tic. A.Ş. adına tescilli giriş

beyannamesi muhteviyatı eşyanın kapsam dışına çıkartılmasından kaynaklandığı ve anılan tarihte söz konusu firmanın ne miktarda gecikme zammı ödeyeceğinin yazının idareye tebliğ tarihi olan 31.01.2005 tarihinde belirli olduğuna ve bu tarihten itibaren makul sürede davacı bankadan tahsilinin sağlanarak teminat mektubunun nakde çevrilmesi mümkün iken 10.10.2005 tarihinde nakde çevrilmesi nedeniyle arada geçen süre için fazladan 21.963,36 YTL gecikme zammı istenilmesinde bankaya her hangi bir kusur izafe edilemeyeceğinden anılan miktarında davacı bankaya iadesi gerekirken bu yoldaki başvurunun reddine ilişkin işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle davanın kabulüne davacı Bankanın başvurusunun reddine ilişkin işlemlerin iptali ile bankaca fazladan ödenen 165.970,04.-YTL. iki kat para cezası ile 21.963,36 YTL gecikme zammının iadesine"

3. Danıştay 7. Dairesinin 13/11/2008 tarihli ve E.2007/4050, K.2008/4595 sayılı kararı ile, temyiz isteminin kabulüne mahkeme kararının bozulmasına karar verilmiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir:

"...Olayda, davacıya tebliğ edilen ve teminat mektubunda yer alan meblağın, teminat mektubunun verildiği tarih ile paraya çevrildiği tarih arasında geçen günlere ait faiz ve gecikme zamlarının ödenmesi gereken miktarını gösteren ve, bir bildirim niteliği taşıyan davalı Gümrük Müdürlüğü yazısı davacının hukuki durumunda herhangi bir değişiklik yaratmaması nedeniyle, idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olarak nitelendirilemez.

Ayrıca, davacının talebi üzerine düzenlenerek tebliğ edilen ve ödenmesi gereken tutarların bildirimine ilişkin yazı da, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda, amme alacağının takip ve tahsili amacıyla düzenlenebilecek işlemlerden olmadığından, rızaen yapılan, ve, ancak bu haliyle sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre Adli Yargı yerinde açılacak davaya konu edilebilecek nitelikteki fazladan ödemeye konu para cezası ile gecikme faizi tutarlarının iadesi talebinin reddi üzerine açılan davayı, uyuşmazlığın esasını inceleyerek çözümleyen mahkeme kararında isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, temyiz isteminin kabulüne, mahkeme kararının bozulmasına"

4. **İzmir 1. Vergi Mahkemesi 31/03/2011 tarihli ve E.2011/474, K.2011/500 sayılı kararı ile,** fazladan ödemeye konu para cezası ile gecikme faizi tutarlarının iadesi talebinin reddi işleminin idari davaya konu edilmesi mümkün olmadığından, uyuşmazlığın esasını inceleme olanağı bulunmadığını belirterek davanın incelenmeksizin reddine karar vermiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir:

"...Uyuşmazlık, davacı Bankanın bir müşterisine verdiği teminat mektubunun nakde çevrilmesi sırasında fazladan ödediği ileri sürülen para cezası ile gecikme faizinin iadesi istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlem ile ödenen tutarların iadesi istemine ilişkindir.

Dosyanın incelenmesinden, İdarece, davacı Bankanın bir müşterisine verdiği teminat mektubunda yer alan meblağın, teminat mektubunun verildiği tarih ile paraya çevrildiği tarih arasında geçen günlere ait faizin ve gecikme zammının ödenmesi gerektiği yolundaki yazının davacıya tebliğ edildiği; müteakiben, davacının talebi üzerine kendisine bildirilen tahsili gerekengümrük vergisi, katma değer vergisi ve para cezası tutarlarının itirazsız ödendiği; daha sonra fazladan ödendiği ileri sürülen para cezası ile gecikme faizinin iadesi istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali ve ödenen tutarların iadesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Olayda, davacıya tebliğ edilen ve teminat mektubunda yer alan meblağın, teminat mektubunun verildiği tarih ile paraya çevrildiği tarih arasında geçen günlere ait faiz ve gecikme zamlarının ödenmesi gereken miktarını gösteren ve bir bildirim niteliği taşıyan davalı Gümrük Müdürlüğü yazısı davacının hukuki durumunda bir değişiklik yaratmaması nedeniyle, idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olarak nitelendirilemez

Ayrıca, davacının talebi üzerine düzenlenerek tebliğ edilen ve ödenmesi gereken tutarların bildirimine ilişkin yazı da, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda amme alacağının takip ve tahsili amacıyla düzenlenebilecek işlemlerden olmadığından rızaen yapılan ve ancak bu haliyle sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre adli yargı yerinde açılacak davaya konu edilebilecek nitelikteki fazladan ödemeye konu para cezası ile gecikme faizi tutarlarının iadesi talebinin reddi işleminin idari davaya konu edilmesi mümkün olmadığından uyuşmazlığın esasını incelemeye olanak bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle bozma kararına uyularak, davanın incelenmeksizin reddine"

5. Kararın davacı tarafından temyizi üzerine, Danıştay 7. Dairesinin 14/10/2014 tarihli ve 2011/6981, K.2014/4234 sayılı kararı ile, davacının temyiz talebinin reddine, kararın onanmasına karar verilmiş yine davacı tarafın karar düzeltme talebi aynı Daire tarafından reddedilmiştir.

6. Davacı vekili, ödenen bedelin faizi ile birlikte tahsili talebiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

7. Karşıyaka 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 09/11/2016 tarihli ve E.2014/722, K.2016/377 sayılı kararı ile, *"...Davalı idarenin teminat mektubunun tahsil tarihini dikkate alınarak davacı bankadan para cezası ve gecikme zammı talebinde bulunmasınınteminat mektubu kapsamına uygun olmadığı gibi, söz konusu ödemeyi geciktirmesinin davalının kendi kusurundan kaynaklandığı, davalının kendi kusuruna dayanarak gecikme zammı talebinde bulunamayacağı, teminat mektubu kapsamında para cezasının teminat içerisine*

kalmadığı,böylelikle davacı haksız yere ödediği para cezası ve gecikme zammı toplamı olan 187.933,36 TL ödeme tarihi olan 10/10/2005 tarihindenitibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsilini isteyebileceği anlaşılmakla davanın kabulüne" karar vermiştir. Davalı tarafından istinaf yoluna müracaat edilmesi üzerine, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 18/04/2017 tarihli ve E.2017/333, K.2017/337 sayılı kararı ile, uyuşmazlığa konu kamu borcunun fazla ödendiğinden bahisle 4458 sayılı Kanun'un 211. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca iadesi talebinin reddine ilişkin işlemin idari bir işlem olduğu, bu işlemin iptali için idare mahkemesinde dava açılması gerektiği, bu işlem nedeniyle zarara uğrayanın zararını, işlemin iptali ile birlikte açacağı tam yargı davası ile istemesi gerektiğini belirterek istinaf başvurusunun kabulüne, davanın yeniden görülmesi için dosyanın mahkemesine gönderilmesine kesin olarak karar vermiştir.

8. **Karşıyaka 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 04/10/2017 tarihli ve E.2017/242, K.2017/449 sayılı kararı ile,** dava dilekçesinin dava şartı yokluğundan usulden reddine karar vermiştir.

9. Kararın kesinleşmesini ve davacı talebini müteakip görevsizlik kararlarına konu dava dosyaları, Karşıyaka 2. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından görevli yargı yerinin belirlenmesi talebiyle Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

10. Uyuşmazlık Mahkemesinin görev ve yetkileri, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 158. maddesi ile 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 1. maddesinde açıkça gösterilmiş, Mahkeme adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili kılınmıştır.

11. 2247 sayılı Kanun'un 1. maddesi şöyledir:

> *"Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir…",*

12. 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesi şöyledir:

> *"Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir. Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilir.*"

13. Anılan düzenlemelere göre, davanın taraflarınca 14. madde kapsamında Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulabilmesi için, adli ve idari yargı yerlerince *yargı yolu bakımından* verilmiş görevsizlik kararlarının bulunması, ayrıca kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekmektedir.

14. Kanun'un 27. maddesinde ise, Uyuşmazlık Mahkemesinin, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceleyeceği, yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddedeceği kuralına yer verilmiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

15.Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Muharrem ÜRGÜP, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 31/10/2022 tarihli toplantısında; Raportör-Hâkim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın, 2247 sayılı Kanun'da öngörülen koşulları taşımayan başvurunun reddi gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

16. Dosyanın incelenmesinden, uyuşmazlığa ilişkin olarak idari yargı yerinde, iki kat para cezası ile gecikme faizinin Gümrük Kanunu'nun 211/2. fıkrası uyarınca iadesi talebinin reddine ilişkin davalı idari işleminin iptali ve ödenen tutarların iadesi istemiyle açılan davada, vergi mahkemesince *"davanın incelenmeksizin reddine"* karar verildiği, diğer bir deyişle, idari yargı yerinceadli yargı yerinin görevli olduğuna dair verilmiş bir yargı yoluna ilişkin görevsizlik kararının bulunmadığıanlaşılmıştır.

17.Bu durumda,adli ve idari yargı yerlerince aynı konuda karşılıklı olarak verilmiş görevsizlik kararı bulunmadığından, 2247 sayılı Kanun'un14. maddesinde öngörülen *adli ve idari yargı mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri* koşulu gerçekleşmemiştir.

18. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak,2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde öngörülen koşulları taşımayan başvurunun, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde öngörülen koşulları taşımayan BAŞVURUNUN, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca REDDİNE,

31/10/2022 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Doğan	Eyüp	Muharrem
TOPAL	AĞIRMAN	SARICALAR	ÜRGÜP

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN